

УДК 81'25'42'373.2'373.46:793.7

DOI: 10.26565/2227-8877-2021-93-13

Всеукраїнський громадський проєкт енциклопедія перекладознавства – том 2

Степанова А. А.

доктор філологічних наук, професор, професор кафедри англійської філології та перекладу
Університету імені Альфреда Нобеля; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1235-8029>;
е-пошта: dh.afip@duan.edu.ua
(Дніпро)

Рецензія на другий том «Енциклопедії перекладознавства» в перекладі українською мовою.
Ключові слова: переклад, перекладознавство, історія перекладу, теорія перекладу.

Stepanova A. All-ukrainian public project Handbook of Translation Studies, Vol. 2. The review on the Ukrainian translation of the world-famous *Handbook of Translation Studies*. Vol. 2.

Keywords: translation, translation studies, history of translation, theory of translation.

Енциклопедія перекладознавства / пер. з англ.,
за ред. О.А.Кальниченка та Л.М.Черноватого. Том 2.
Вінниця : Нова книга, 2020. 276 с.

Як уже повідомлялося у попередній нашій рецензії (див. число 92 Вісника Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна, серія «Іноземна філологія та методика навчання іноземних мов», за 2020 рік), в українській філології трапилася неординарна подія – побачив світ український переклад першого тому всесвітньо відомого англомовного чотиритомника видавництва «Бенджамінз» *Handbook of Translation Studies* (редактори Ів Гамб'є та Люк ван Дорслар). Пройшло лише кілька місяців, а вінницьке видавництво «Нова книга» презентує вже другий том згаданого видання.

Ознакою академічного статусу будь-якої наукової дисципліни є наявність якісних інформаційно-довідкових видань (словників, довідників, хрестоматій, енциклопедій тощо). З цієї точки зору, поява в перекладознавстві за останні десять років одразу кількох книг цього типу (згадаймо хоча б чотиритомник «Перекладознавство» за ред. М. Бейкер та «Енциклопедію перекладознавства» за ред. М. Бейкер та Г. Сальдані видавництва «Рутледж» (*Routledge*), «Міжнародну енциклопедію перекладознавства» за ред. Г. Кіттеля, Дж. Гаус та Б. Шульце) берлінського видавництва «В. де Гройтер» (*W. de Gruyter*), «Оксфордський довідник з перекладознавства» (*Oxford Handbook of Translation Studies*)

за ред. К. Малмк'єр та К. Віндла) свідчить про зростання академічного статусу цієї галузі науки.

Навіть на цьому солідному тлі, рецензований чотиритомник *Handbook of Translation Studies* є помітним, хоча б зважаючи на його солідний обсяг – чотири томи загальним обсягом 174 статті на 1107 сторінках. Якщо порівняти його з іншими книгами із схожими назвами (*Oxford Handbook of Translation Studies* – 32 статті та понад 600 сторінок, *Routledge Handbook of Translation Studies* – 39 статей і 576 сторінок), то слід визнати виправданим передачу упорядниками українського перекладу цього видання його назви як «енциклопедія». Ще однією очевидно відмінною рисою чотиритомника, що рецензується, є наявність його онлайн-версії з численними гіперпосиланнями, які дозволяють легко виходити за його рамки, залишаючись при цьому в межах проблеми, що розглядається. Ця його ознака, дозволяючи здійснювати перманентні оновлення усіх його текстів, перетворює унікальне видання на живий організм, що постійно трансформується, враховуючи зміни у відповідних предметних ділянках. Крім того, можливість онлайн-роботи з ним, вочевидь апелює до молодшого покоління студентів та дослідників, яким так звично ширяти просторами Інтернету. Приємно відзначити, що українськомовну онлайн-версію другого тому рецензованого видання (так само як і першого) у повному обсязі представлено на відповідному сайті видавництва «Бенджамінз» (див. <http://www.benjamins.nl/online/hts/>).

Як і у випадку з першим томом, лівову частку перекладів виконано на громадських засадах викладачами кафедри перекладознавства і контрастивної лінгвістики імені Григорія Кочура Львівського національного університету імені Івана Франка (зав. кафедри Оксана Дзера) (18 статей) та кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна (зав. кафедри Олександр Ребрій) (15 статей). По одній статті перекладено представниками кафедри англійської філології та перекладу Дніпровського університету імені Альфреда Нобеля (зав. кафедри Наталія Зінукова) та відділення ООН у Відні.

Тематика статей другого тому, так само як і першого, відзначається широким діапазоном. Розглядаються різноспрямовані основи перекладознавства, зокрема, соціологічні (поняття «агенти

перекладу» і «політика перекладу», статус письмових та усних перекладачів, міноритарні мови і переклад), психолінгвістичні (природний перекладач і тлумач), нейролінгвістичні (нейролінгвістика та усний переклад), культурологічні (культуроорієнтовані підходи), лінгвістичні (лінгвістика і переклад, стилістика і переклад, гра слів у перекладі, метафори перекладу). Аналізуються загальнотеоретичні поняття перекладознавства (теорія перекладацької діяльності, порівняльні підходи до перекладу, перекладацькі універсалії, проблема перекладу, псевдопереклад, паратексти, напрям перекладу, редагування), стратегії перекладу (деконструкція, одомашнювальний та очужувальний переклади), його види (дистанційний, інституційний та колективний), жанрово-стилістичні питання галузевого перекладу (усний та письмовий у медичній сфері, переклад художньої літератури, поезії та реклами), особливі його проблеми (гібридність і переклад, усна традиція і переклад, передача реалій), питання наукових досліджень (методологія перекладознавства, перекладознавчі бібліографії) та контролю й оцінювання в процесі навчання перекладу.

Матеріал статей другого тому продовжує знайомити українських читачів з теоретичними концепціями провідних Західних перекладознавців, серед яких такі відомі університети та дослідники як Гідеон Турі (Тель-Авів), Кайса Коскінен (Східна Фінляндія), Ендрю Честерман (Гельсінкі), Кірстен Малмк'єр (Лестер), Люк ван Дорслар (Льовен), Ів Гамб'є (Турку), Кристина Шефнер (Астон), Пол Ф. Бандія (університет Конкордія, Канада), Елен Бюзелен (Монреаль) та багато інших.

Другий том, хоч і поступається за обсягом першому, все ж є достатньо поважним як за кількістю сторінок (22,68 ум. друк. арк.), так і за тематикою (35 статей). Як і у випадку з першим томом, видавництво «Нова книга» заслуговує на респект за високу поліграфічну якість видання.

Таким чином, другий том «Енциклопедії перекладознавства» суттєво розширює й доповнює діапазон перекладознавчої тематики першого тому і разом з останнім є цінним джерелом інформації для студентів, викладачів, аспірантів та дослідників у відповідній галузі. Сам проєкт, як уже зазначалося в нашій рецензії на перший том, є вдалим прикладом громадської ініціативи і, безумовно, заслуговує на всіляку підтримку.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Stepanova Anna – Doctor of Philology, Professor, Professor at English Philology and Translation Department, Alfred Nobel University; e-mail: e-mail: dh.afip@duan.edu.ua; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1235-8029>